

W. BIEGAŃSKIĘ · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI POŚWIĘCONY
SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

Prenumerata wynosi: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnictwem do domów. Zagrańca, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60. Ceny ogłoszeń: Za wiersz jednozpłatowy lub jego miejsce: przed tekstem k. 40, na 2 i 3 kol. po k. 25, na 4 kol. po k. 15. Drobne ogłoszenia po k. 6, za wyraz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matrymonialnej o 50% drożej.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują kategratę, kantory i biura ogłoszeń w Częstochowie, Warszawie, Łodzi i miastach powiatowych. REDAKCJA I ADMINISTRACJA Częstochowa, II-ga Aleja № 38—Telefon № 50. Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 8—10 wieczorem. Rękopisy nadesłanych redakcja nie zwraca.

Piła: w Zawierciu w katedrze p. Z. Hubickiej i w Rakowie a. p.

Cena pojedynczego numeru kop. 3.

2-ga Aleja № 38. — Tel. № 497.

Program od soboty 17 do poniedziałku 19 Maja r. b. (włącznie)

NA SCENIE
Pod artystycznym kierunkiem Stokowskiego

Rońska kuracja

Wesoła farsa w 1-ym akcie Solnickiego.

TEATR „URANJA”

SZALONA GRA

Wspaniały dramt w 3-ch częściach w wykon. pierwsz. artyst. Duńskiego
Mąż praczeki — komioczne
Wodospady w Alpach — śliczna natura
OKNO MIŁOŚCI — komedja
Nad program: Kwiaty zwiędły — fantazja w kolorach

TEATR „ODEON” KRZEMIŃSKIEGO
II-ga Aleja № 43. Najstarszy w Królestwie
Program od soboty 17 do wtorku 20 Maja 1918 roku (włącznie.)
Telefon № 4-77.

ŻYWCEM SPALONA

Dramat w 3-ch częściach w wykonaniu artystów Kopenhaskich.
MAKSIO MIŁOSIERNY || Dziennik Pathé № 211 b
Komedja ulubieńca Publiczności MA-
KSA LINDERA. Sprawy bieżące KRONIKA.

Nad Programi Doroczne święto Częstochowskiej
Straży Ochotniczej w d. 4 Maja r. b. (zdjęcie własne)
W FOTOPLASTYKONIE Wystawa Paryska 1900 r.

II-ga Aleja № 19. TELEATR PARYSKI Kinematograf
Telefon 334.
Program od soboty 17 do poniedziałku 19 Maja r. b. (włącznie)

SKALISTE BRZEGI WYSPI GOTLAND — (zdjęcie z natury)
Co mu przyszedło do głowy — bardzo komioczne
KUPIONY MAŻ (ZŁOTA SERJA)
Niezwykły współczesny
dramat w 3-ch częściach

NA SCENIE
pod artystycznym kierunkiem. F. Stróżewskiego
ZNALAZŁO SIĘ DZIECKO
Wodevil w
1-ym akcie
ze śpiewami

Fabryka wszelkich zagranicznych Sznytów maszynowych
i automatycznych dla metalowych, żelaznych i cellulpidowych zakładów
p. f. „CLIMAX”, w Częstochowie,
Warszawska № 19.
Przyjmujemy wszelkie specjalne roboty najnowszych zagranicznych konstrukcji
jako też wszelkie maszynowe i automatyczne roboty i reperacje oraz wszelkie no-
wości podług wzoru i własnymi kombinacjami z gwarancją za wykończenie, po przy-
stępnym cenach. Polecając się taskawym względem Sz. P. pozostajemy z poważaniem „CLIMAX”.
588

Dr. Z. Bem
Powrócił na stałe
Przyjmuje chorych jak dawniej od 8—9
rano i od 3—5 p. p.
Choroby wewnętrzne weneryczne i dzieci
Aleja III-cia № 53, telefon 579.

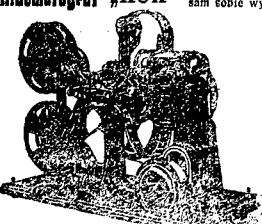
Niema różnicy.
Kiedy w miłosnem upojeniu
na „jej” usteczka zwróc wzrok,
nie mogę oprzeć się, pragnieniu,
aby nie zrobić cmok! cmok! cmok!.
Kiedy koniaku butelczynę
Szóstowa ujrę, winny sok
w mych ustach smaczny rodzi ślinę,
i robię znowu cmok! cmok! cmok!.

KRAWIEC
Chrześcijańska pracownia
Najlepiej najtańszej wykonywa
PIERWSZORZĘDNY
ZAKŁAD KRAWIECKI
Wincentego Marksa
ul. Ogrodowa № 26.
vis à vis Nowego kościoła św. Rodziny.

WIELKI WYBÓR!
Pierwsza Nowo-otworzona hurtowa i detalizna
sprzedaż pocztówek widokowych krajowych
i zagranicznych
p. f. M. BAUMERT
w Częstochowie Krakowska 32 m. 13.
Skład zapatrzony w ciągle nowości po ce-
nach jaknajprzystępniejszych i otwarty każdo-
dziennie w niedzielę i święta od godz. 1-szej
do 5-tej p. p.
UWAGA. Od cen hurtowych 3% za go-
tówkę skonta.
WIELKI WYBÓR!

Kinematografy uniwersalne „KOK”

OSTATNIA NOWOŚĆ PARYSKA
fabr. B-ci Pathe w Paryżu. Tow. akc. z kap. 30 milion. frank.
Kinematograf „KOK”
nadaje się przedewszystkiem do WSZYSTKICH DOMÓW zamoznych, które
chcą a swojei swoich bliskich, bezpieczniejszą i nauką i rozrywkę przyje-
godziwa.
Kinematograf „KOK”
powinien się znajdować w każdym dworze, dla rozrywki własnej i ludzi za-
trudnionych przy dworze.
Kinematograf „KOK”
powinien być w każdej plebanii — posiadamy bowiem obrazy biblijne, któ-
rych w publicznych filozofach pokazywanie nie wolno, które jednak każdemu
swym parafianom dla utrwalenia scen biblijnych pokazywać może i powinien
nadaje się do każdej szkoły, dla pogłębienia wykładów tak z dziedziny ge-
ografii, ludoznawstwa, zoologii, ichtologii, ornitologii, i t. p.
Kinematograf „KOK”
Dla szkół na żywcem łączymy obrazy podług wskazówek zamawiającego.
Kinematograf „KOK”
powinien się znajdować w domach ludowych, gdzie potowaniem matel opie-
ty za wszelką cenę, nietylko by się wkrótce opłaca, ale dalszy poważnie pszyk, któ-
reby na inne cele domów ludowych użyć można.
Kinematograf „KOK”
jest niezbędnym dla klubów, reurs, kół i stowarzyszeń — dla rozrywki
członków i gości.
Kinematograf „KOK”
może dać tudcom, posiadającym kilkaset rubli, stałe, dostatekne utrzymanie
przez objeżdżanie z nim wiosek, dworów i plebanii.
Kinematograf „KOK”
jest absolutnie bezpieczny, bo isamy są niepłonie i zawsze gotów do użytku, bo
sam sobie wyrabia potrzebną energię elektryczną bez wysiłku.
Uwaga: Z chwilą odpowiedniego rozpowszerezenia kinematografu uniwersalnego „KOK” rozszerzymy naszą działalność na zleżnowanie na zamówienie, trych fotografii rodzinie, klubów, dworów, polewni, ślubów i t. p. co będzie stanowił nieocenioną pamiątkę dla posiadających aparaty „KOK”.
Cena Kinematografu „KOK” z 6 lampk. i bobina do filmu 175 rb.
„ ekranu płóciennego ze stalugami 140X110 cm. 10 rb.
„ ekranu aluminiowanego 180X150 cm. 20 rb.
„ isatem (filmu) za metr. 22 kop.
Wynajem isatem, za 4 kratki po 35—130 mir., tygodniowo przy abonamencie kwartalnym, półrocznym i rocznym za 3 miesiace 40 rb., za 6 miesięcy 60 rb., za 12 mies. 100 rb.
Wynajem na 1 dzień kinematografu 2 rb.
„ isatem od 1 kratka 1 rb.
Poważamy rezydentom wyżywamy na żądanie bezpłatnie cenniki i spisy isatem. Kupującym aparaty dajemy szczególowe objaśnienia bezpłatnie.

Główny Skład Pathefonów i Kinematografów „KOK”
E. PUCEK i R. HILL Częstochowa, II Al. 23, tel. 605.

Nowootworzony ZAKŁAD STOLARSKI
MODELOWO-MEBLOWY
K. Kidawski i E. Cyper
w Częstochowie, ul. Warszawska 33.
Posłada wielki wybór mebli i modeli
na składzie własnego wyrobu.
Przyjmują—wielkie roboty w zakresie sto-
larstwa wchodzące.
Mebie stylowe—urządzenie pokoi
Aptek—Skłopot—Biu—Modele—Tryby
Kieraty—Części transmisyjne.
Po cenach najprzystępniejszych. 385

„ POKOST ”
C. Ch. Szmida w Rydze
oraz wszelkiego rodzaju
Farby i Gips
Poleca: Skład Materjałów
Aptecznych i Farb „ ”
WACŁAWA ORŁA
w Częstochowie, III Aleja 46.

A. DĘBICKI
Geometa przysięgły
Teatralna 23 m. 14 parter telef. 802
Wykonywa wszelkie roboty Mier-
nicze

DENTYSTA
Roman FILIPOWICZ
CHERZĘŚCJANIN
II-ga Aleja № 24 Telefon № 482.
Przyjmuje od 9—11 i od 3—7 po poł.

Składy Elektrotechniczne Braci Skalmierskich

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski i Sztukatorski
Częstochowa Aleja III-cia dom KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI WYKONUWA
własny Egz. od r. 1897. Telef. 260 REZBY POMNIKI, ROBOTY RUDO-
WLANE I KOŚCIELNE.
Fabryka posadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych oraz wszelkich wrobów z cementu Ceny Najprzystępniejsze

BELKI ŻELAZNE
BLACHY:
ŻELAZNE CYNKOWE
POCYNKOWANE
RYFLOWANE
CEMENT i GIPS
Tow. Akc. „L. J. BORKOWSKI”
Częstochowa, ul Piotrowska — № 2, — Telefon № 70.

DRUT i GWOŹDZIE
SZRUBY - NIŁY
ORUCIA z BIAŁEGO METALU
ODLEWY ŻELAZNE
SMOŁA i PAPA

Dla znawców i rekonwalescentów
KONIAKI FRANCUSKIE
A. C. MEUKOWA
poleca: skład win
K. KRAKOWIECKI
II-ga Aleja № 24, tel. № 2-53.

SPÓŁKA OGRODNICZA
II-ga Aleja № 25.

Podaje do wiadomości Sz. publiczności iż posiada zawsze na składzie wielką ilość szparagów (2 razy dziennie świeże) które sprzedaje hurtowo i detalicznie po cenach możliwie niskich. Oprócz tego polecamy wszelkie nowalje w wyborze owoce krajowe flance kwiatowe i warzywna.

Gimnazjum Filologiczne Cz. Bągińskiego
Szkoła № 10.
Od roku szkolnego pod kierunkiem prof. **W. Szudejko.**
Egzamina wstępne przedwakacyjne od 20 Maja. 0484

Jedyny w Częstochowie
LEKARZ DENTYSTA
ch. zes. J. Baryl. **STEFAN BARYLSKI**
Aleja II № 43 (Odeon)
Leczenie zębów sztucznie. Wyjmowanie bez bólu. Przyjmuje 10-1 i 3-7 p. p.

Strajk w Zawierciu.
(Sprawozdanie umyślnego delegata „Goińca Częstoch.”)
Jak wiadomo, 7 maja w fabrykach tow. akcyj. „Zawiercie” odbyły się wybory pełnomocników do zarządu kasy chorych. Nazajutrz w sobotę, robotnicy w tych fabrykach rozpoczęli bezrobocie. Jakże są przyczyny tego strajku o garniającego 7000 robotników?
Oto co o tym fakcie zakomunikował nam generałny dyrektor tow. akc. „Zawiercie” inż. St. Szymański.
Wywiad u dyr. Szymańskiego.
Bezrobocie wybuchnęło z powodu wprowadzenia kasy chorych, na mocy nowego prawa o ubezpieczeniu robotników i pracowniców na wypadek choroby z dn. 6 lipca (23 czerwca) 1912 r. Prawo to nie zadawala robotników tow. akcyj. „Zawiercie”.
Przewiduje ono za pomogi pieniężne: na wypadek choroby, w razie wypadku nieszczęśliwego, podlegającego za sobą utratę zdolności do pracy, w razie pogłogu i w razie śmierci na pogrzeb. W wymienionych wyżej wypadkach nowe prawo jest korzystniejsze dla robotników od dotychczasowego ubezpieczenia na wypadek choroby.
Oto, według nowego prawa, robotnicy, którzy, utrzymują żonę albo dzieci, braci i siostry nie mające lat 15, lub wręczliu rodziców otrzymują zapomogi za czas choroby w wysokości od pół do dwóch trzecich zarobku w ciągu 26—30 tygodni. Samotni robotnicy otrzymują tylko od jednej czwartej do połowy zarobku. Dotychczas zaś w fabrykach tow. akcyj. „Zawiercie” robotnicy zonal, mający rodziny, otrzymują tylko jedną czwartą zarobku w ciągu czasu do 3 miesięcy, kawalerzy zaś nic więcej prócz bezpłatnego leczenia.
W razie pogłogu nowe prawo zape-

wnia robotnikom całkowity zarobek przez 6 tygodni; obecnie zaś fabryka daje im tylko połowę zarobku przez 3 tygodnie.
Co do pomogę na pogrzeb, nowe prawo zapewnia rodzinom zasiłek w wysokości 20—30 krotnego zarobku dziennego zmarłego,—dotychczas zaś zarząd fabryki „Zawiercie” daje tylko około 9 rub. (6 r. na pogrzeb trumny, wartości 2 r. 10 k. i biała materja, wartości 80 kop.)
Robotnicy mają płacić 1 kop. od zarobionego rubla na kasę chorych, zaś fabryka „Zawiercie” będzie dopłacała dwie trzecie tej kwoty, którą płaci robotnik (czyli do każdego 3 kop. potrąconych robotnikowi fabrykanci dopłaca 2 kop.)—według nowego prawa. Dotychczas zaś robotnicy fabryki „Zawiercie”, ich rodziny i dzieci mieli zapewnione leczenie bezpłatne.
Robotnicy są zadowoleni — mówi dyr. Szymański—że z chwilą wprowadzenia kasy chorych, rodziny ich nie będą zabezpieczane na wypadek choroby. Otd dyrektor Szymański kategorięcznie zapewnia, że pod tym względem robotnicy nie będą doznawali w przyszłości żadnej ujmy.
Zarząd fabryki tow. akc. „Zawiercie” nadal będzie lożył na bezpłatne leczenie rodzin robotników, jak dotychczas. Fabryka wprowadzając nie ma łobowiażku leczenia rodzin robotniczych, lecz mimo to, lecząc je będzie i nadal.
Dotychczas fabryki „Zawiercie” wydawały na leczenie robotników i ich rodzin około 48.000 rub. rocznie. Z chwilą utworzenia kasy chorych wydatek ten zwiększył się o 4 i pół tys. rubli rocznie. Co się zaś tyczy opłat robotników po kopieclce od zarobionego rubla, pieniądze te pójdą na korzyść funduszu pomocowego robotników w kasie chorych, która zarządza sami robotnicy, mając większość w zarządzie kasy gdyż liczbą członków zarządu kasa z wyborów i więc robotników winna przewyższać o jedną osobę liczbę członków zarządu z mianowania przez właściciela fabryki.
Nowe prawo o kasach chorych zastosowano już w fabrykach częstochowskich „Wulkan” i „Szpagaciarnia”. W ogóle na terenie Królestwa Polskiego istnieje już obecnie około 50 kas chorych, działających według nowego prawa.
Potęgawszy dyrektora Szymańskiego, udaliśmy się na
Wywiad u robotników.
Innemi oczyma patrzą robotnicy na wprowadzoną, według nowego prawa, kasę chorych w fabrykach „Zawiercie”. Przedwzyskiem obawiają się o przyszłość pod względem leczenia swych rodzin. Działal ich rodziny mają zapewnione od fabryki bezpłatne leczenie. Wierzą, że będą w tem korzystnym położeniu zawsze, póki u sterna zarządu fabryki „Zawiercie” stać będzie tyżliwy dla świata robotniczego dyrektor St. Szymański.
Czy w przyszłości to jednak się nie zmieni? Przepuszczają, że w razie innej dyrekcyj ich rodziny mogą pozostać bez opieki lekarskiej. Łaska pańska na pstrym koniu jeździ — mówią.
Z wielu ust słyszeliśmy głosy, że działaj robotnik w fabrykach „Zawiercie” nie jest chętny do leczenia się. W razie lekkiej słabości nie dba o swe zdrowie, boi się bowiem zmniejszyć swój „lon”, kiedy jest ciężel chory, odwdyży chwilę rozpoczęcia leczenia, dopiero jak już nie może, mimo wysiłku, dowiedć się do fabryki i zapracować na cały „lon”, wówczas jedynie idzie do szpitala fabrycznego i z ciężkiem wewnętrznem myśli o utracie połowy zarobku dziennego z powodu choroby.
Dotychczas robotnik w „Zawierciu” spokojny jest o rodzinę, zachoruje mu żona, dziecko, siostra, brat nieletni,—zarząd fabryki leczy ich swym kosztem.
Na przyszłość więc kasę chorych robotnik w „Zawierciu” spogląda działaj trwoźnie.

Wobec tego pragnienia nieuszczupiania zarobku w razie choroby i wynikaającego też lekceważenia przez robotnika swego zdrowia, przyszła kasa chorych, jak wywnioskowaliśmy ze słów robotników, nie przedstawia się bardzo różowo i podlegającą dla robotników w „Zawierciu”.
Zdanie robotników tamtejszych, choroba to ży dopust, nie warto mu się poddawać.
Kraży wśród robotników mniemanie że w przyszłości, przy płaceniu przez nich 1 kop. od zarobionego rubla na kasę chorych i dopłacie dwóch trzecich przez fabrykantów, kasa ta nie będzie miała dostatecznych funduszy na odpowiednie, dobrze zorganizowane, jak to jest obecnie, leczniczo. Czy dość będzie pieniędzy na dostateczny personel lekarski? Czy nie będzie gorzej, niż dzisaj?—mówią.
Zarząd fabryki chce wprowadzenia kasy chorych — mówią robotnicy i to im się wydaje podejrzane. Poza tem słyszeliśmy głosy, że wybory pełnomocników nie powolaty, zdanie robotników takich przedstawicieli, od których ogół robotników miałby zupełne zaufanie.
Powtarzamy tu jedynie sądy i opinie, posłuchając z ust robotników.
Wizyta gubernatora półkowskiego szamb. Jaczewskiego, który we czwartek 15 bm. w biurze Tow. Akc. „Zawiercie” rozpatrywał sprawę bezrobocia, oraz zapewnienie jenerałnego dyrektora St. Szymańskiego, że pomoc lekarska dla robotników i ich rodzin, jak dotychczas, tak i nadal bezpłatnie i bezjakichkolwiek zastrzeżeń przez fabrykę udzielana będzie (patrz poniżej „Listy do Redakcji”), nie wypięły na strajkujących robotników i robotnice.
Od piątku 16 maja robotników nie dopuszczają do fabryki.
Zachowują się oni zupełnie spokojnie.
Kasy chorych, według nowego prawa, są u nas pierwszym krokiem do zabezpieczenia bytu robotników. Naturalnie, nie mogą one zadowolić ogółu robotniczego, gdyż rozciągają się tylko na 320,000 z liczby 600,000 robotników w Królestwie Polskiem Jest to jednak pierwszy krok na drodze zabezpieczenia pracy. Odzielnie, np. w Niemczech, również nie o frazu zaprowadzono dobre ubezpieczenie robotników na wypadek choroby i nieszczęśliwych wypadków. Współczesne, doskonałe, zorganizowane ubezpieczenie robotnika niemieckiego rozwinięło się również ze skromnego początku dzięki samemu robotnikowi, który sam zażądał tam swemi sprawami.
Lucjan Migasiński.
Zawiercie, 17—5—13.

Listy do Redakcji.

Szanowny Panie Redaktorze.
Strajk w fabrykach Tow. Akc. „Zawiercie” wywołany został niechęcią do kas chorych, wprowadzanych do fabryk na zasadzie opracowanych i usankcjonowanych przez Dumę i Radę Państwa w d 6 lipca 1912 r. przepisów obowiązujących Najwyższe zatwierdzonych.
Potrącenie z zarobków robotniczych i urzędniczych określone zostało na 1 pr. a nie 2 pr. i stanowić ma fundusz pomocowy dla robotników na wypadek choroby, pomoc zaś lekarska dla robotników i urzędniców, oraz dla rodzin jednych i drugich, jak dotąd tak i nadal bezpłatnie i bez jakichkolwiek zastrzeżeń przez fabrykę udzielana będzie, o czem robotnicy są poinformowani i z tego tytułu żadnych pretencji nie ujawniają. O cofnięciu pomocy lekarskiej nigdy mowy nie było.
Z poważaniem
St. Szymański.
Jenerałny Dyr. Tow. Akc. „Zawiercie”.

Co słysząc na Częstochowianco.
Robotnicy fabryki na Częstochowiance proszą nas o zamieszczenie następujących wyjaśnień w sprawie bezrobocia:
„Przyczyną obecnego strajku jest głębsza, nie wyczerpane jej sam zarząd z p. Peklau, szliflerem, czyszczącym szczotki na grzebniarkach.
Zarząd był tego rodzaju. Jednemu robotnikowi, zajętemu przy grzebniarkach, zrobił się t.zw. „baran”. Oczywiście,

cie, robotnik ten, zajęty w jednym miejscu, nie mógł być obecny w drugim. P. Peklau podał go do kary niesłużenia, a zresztą, jako tylko szlifler nie miał do tego prawa, mógł jedynie odnieść się w tym względzie do majstra. Robotnik nie zgodził się na karę i wyrażono mu pracę w terminie 14 dniowym. Przez solidarność z tym robotnikiem przerwaliśmy pracę.
Dyr. Ach. Marchal i Austen uznali, że kara jest niesłużna. Wówczas zażądaliśmy usunięcia p. Peklau. W sobotę 10 bm. o g. 11 przed poł. wyprowadziliśmy go do kanteru sami zaś powróciliśmy do pracy. Zarząd odmówił usunięcia p. Peklau, więc wybuchnął strajk na nowo.
Tegoż dnia, w sobotę wywieszono w fabryce karty, że o ile robotnicy w przygotowaniu nie rozpoczną pracy w ciągu 3 dni, to zarząd nie będzie płacił o n i k o m u zarobków. Zarząd wywarł nacisk na nas, abyśmy skłonili wszystkich w przygotowaniu do rozpoczęcia pracy.
„Poza tym zatargiem istnieje następująca głębsza przyczyna strajku. Oto w fabryce „La Czenstochovienne” jest za dużo Niemców na stanowiskach majstrów z uszczerbkiem polaków. Na 2 majstrów w nowej fabryce (1500 robotników na dwie zmiany) jest tylko 3 polaków na stanowiskach podrzędnych zapewniających płacę 9—12 rb. tygodniowo, kiedy tymczasem Niemcy zarabiają 18—40 rb. tygodniowo, są nawet i mieszniejąc płatni 150—200 rublami.
Niemcy gorują nad Polakami. Na wet p. Peklau, szlifler, jak protegowany p. Glockšina, zarabia 20 rb. tygodniowo. Tymczasem na takim samym stanowisku jest w fabryce polak, który pracuje przeszło 7 lat (dłużej od p. Peklau o 5 i pół roku) i zarabia tylko 13 rb. tygodniowo. A. W.
Częstochowa, 17—5—13 r.

WYSTAWA SZTUK PIĘKNYCH
w Częstochowie, Teatrlna № 11, otwarta codziennie od g. 11 domięzj do 8 w r. w sobotę, niedzielę i święta do 8 w r.

Z Radomsku.
(Koresp. własna „Goińca Częstoch.”)
(*Krótki rys historyczny parafialnego kościoła.*)
Z racji kompletnego restaurowania świątyni zamieszczamy tu niniejszą korespondencję.
Na miejscu, gdzie dziś od roku 1871 stoi wspaniała świątynia w stylu odrodzenia, był również ongi kościół, zbudowany w XII wieku. Czy odrazą wzniesiony był on z cegły, czy też początkowo z drzewa, o tem znanych wzmianek w historii niema, przypuszczamy tylko na leży, że z braku stosownego materiału do murów w okolicy, świątynia stanęła naprzód drewniana, tak jak to miały miejsce z później fundowanym klasztorzem Franciszkańskim.
Czasz 14 i 15 wieku były pomysły dla kościoła, bo większą część ozdóbnych upiększeń, snycerską robotą dekoracyjnych, w tych czasach ufundowano. Zachowały nam się wiadomości, że w 16 wieku królowa Bona i Zygmunt naszymu kościołowi dawali dowód swej szczególnej monarchszej troskliwości.
W r. 1624 wynił w Radomsku porząd, którego sprawcami byli wracający do kraju ze Szwajki Lisowscy, poddali żywy ogień swawolności pod stodołę miejskiej; spłonęło wówczas całe miasteczko; upadł też i kościół, bo w parę tygodni wskutek przepalenia się belek, runął szczyt, nisząc boczną kaplicę. W ciągu roku kościół odrestaurował Łucki, kanclerz gnieźnieński, infułat i były tryk).
W sierpniu roku 1742 znów wybuchł pożar, którego pastwą padło całe miasteczko, jak również część kościoła, mianowicie drewniana dzwonnica z 3 dzwonkami, chry, dziesięć ołtarzy, wielka statua Chrystusa i dach kościoła.
Dzięki zabiegom ks. M. Poradowskiego jak również ofiarności i współpomocy w naturze parafian, świątynia podtrzymała w stanie możliwej używalności.
W r. 1855 ekonstatowano, iż budynek kościoła grozi ruiną, większość białego belek, dach i sufit są w stanie płakany, co razem grozi niebezpieczeństwem zawalenia się. Postanowiono tem przystąpić do ogólnej restauracji powłókania starego kościoła, to

*) (Prowadził długi proces o prawopropinacji w Radomsku).

Pierwszorządna Wyższa Szkoła Kroju i Szycia

M. PIASECKIEJ

Mistrzynie Cechu Warszawskiego i Częstochowskiego
Częstochowa II Aleja № 40

Szkola wydaje kółkowym kurs, éwiad. Przy szkole pracownia sukien ókryé i kosztówno na égdanie formy papierowe kopiowane oznajcujé talióscé naj-wybredniejszým wymaganióm

Program nauki wysyła sié bezpлатnie

FIRMA EGZYSTUJE OD 1860 ROKU. 0790

Farbiarnia i Pralnia Chemiczna A. HEININGERA

II-ga Aleja № 19 Telef. № 5

Wykonywa farbowanie i pranie chemiczne po cenach przystépnym i punktualnie a mianowicie: Garderóbé damská mejská i dziecinna. Dywany, portjery, firanki, kapy, serwetki pluszowe, pokrycia z mebli i t. p.

SKLEPY WLASNE

w Łodzi ul. Mikolajewska Nr. 39 Tel. 29-35
w Tomaszowie Piotr ul. Kaliska Nr. 72
w Piotrkowie ul. Petersburska 14 ul. Bykowska 21 tel. 266.

Pracownia ubiorów damskich (MISTRZYNI CECHOWEJ) LUCJI JURASZEK

w Częstochowie, Aleja II 38, m. 13.

Wykonywa wszelkie roboty wchodzace w zakres krawieczyzny, jako to: Suknie, kostjomy, okrycia, mundury i ubiory dziecinne podlug najswiezszej mody.
Przy pracowni szkola kroju i szycia (metoda Wortha), po ukończeniu której, uczennice otrzymujá dyplom krawiecki. Ceny przystépane — wykończenie solidne.

Gwarancja zarobku 60 zł. miesięcz.
Osoby zatrudniające posiadają tytuł na cały rok. Prace są gwarantowane. Zarobek pracuje w siebie w domu. Fachowy wyrostki służył. Robota służyła. Wzrostki na dziecia, służył. 7. marcu.
TOWARZYSTWO MAREKIN DO WIZJANIA
THOMAS H. WHITICK-KUNAU I Co.
Petersburg, Newski 40/43 527

Edward Kinderman

Częstochowa, Teatrna 28
dom własny tel 522.

Poleca lózka żelazne, lózeczka dziecinne, dziecinne, kolebki wózek dziecinne, materace druciane i sprężynowe i t. d.
Ceny nizkie. — Za gotówkę i na raty.
Cenniki na żądanie gratis

Hurtowe Składy Stowarzyszenia Kupców Chrześcijan pod firmą „OBRONA”

w Częstochowie ul. Ogródowa Nr. 11

Są najlepszym źródłem zaopatrywania się w towary kolonialno spożywcze. Cena na wszystkie artykuły rynkowa, (najniższa)
Wyłączna sprzedaż cukru z trzech pierwszorzędnych kółkowni Lublin, Milejów i Nieleśdów.

PURGEN
IDEALNY ŚRODEK PRZECYSZCZAJĄCY DLA DOROSŁYCH I DZIECI.

Bogwa: oszostwa Imitacje i falsyfikaty zawierajá te wszystkie pudełka które nie są zaopatrzone w niebieská benderolę z rosylskim napisem ORAZ u dołu na pokrywie pudełka nie mają zamieszczónéj firmy Dr. Bayer 6s Táras, Budapest. Pudełko 65 Kop., we wszystkich aptekach

Pierwszorządna Chrześcijańska pracownia gorsetów „JÓZEFA”

Nagrodzona medalem

Częstochowa III Aleja № 48 (róg Szkolnej № 1)
Poleca wielki wybór gorsetów od 2 rb. Gorsety kroj. paryskich i wiedeńskich, higieniczne, do wyrównania figury, szelki do prostego trzymania, biustonosze, pasy i t. d. Pranie reperacja i przerebianie.

CENY UMIARKOWANE. 270

Tamte potrzebne paszy do nauki.

BOL GŁOWY: MIGRENE

WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN
WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN
WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN

WSZECHŚWIATOWO ZNANY krem KAZIMI METAMORFOZA

WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN
WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN
WŁAŚCIWOŚCI: NERWOSIN

D. B. LOWENSTEINA FOSMOZA

NAJLEPSZA MAZKA ODZYWCZA

Dla dzieci; matek rekonwalescentów osób nerwowych i starców Fosmoza zapewnia prawidłowy rozwój krwi kości mięśni Niezbędny pokarm dla dzieci w okresie ząbkowania i rośnięcia.
Liczne opinie P. p. Lekarzy i Ordynatorów szpitali dołączają się do każdego pudełka. Dostać wszędzie
Cena pudełka rubli I.

Nadesłane.

W roku zeszłym za staraniem p. Rydzewskiego i Januszewskiego została zawarta umowa z p. Inżynierem Malczem a mianó przeprowadzenie w moim domu robót kanalizacyjnych wraz z automatyczną pompą. Roboty prowadzone były od samego początku bardzo niebale, ponieważ brakowało dozoru i dobrego kierownika. W końcu zmuszony byłam dać wezwanie rejentalne o wykończenie robót które się ciągnęły od jesieni aż do wiosny i cóż się okazało po skończeniu. Pompa na której mi najwięcej zależało i która była gwarantowana słowem honoru p. Rydzewskiego i Januszewskiego za dobrą, wytrwałą, dogodność, praktyczność w obecnej chwili dzień idzie a dwa dni jest w reperacji, przez ich własnych monterów reperowana bez względu na dzień. Więc jak mogą pp. Rydzewski i Januszewski rzucać swe słowa honoru w błoto wiedząc że to niebędzie tak jak się gwarantuje.
Czy można wierzyć na przyszłość, lub też czy można zasięgnąć jakiejś informacji od takich Panów, kiedy zamiast radzić dobrze nieznającemu się to kwalifikują się Panowie na cudzej skórze, a w dodatku co za kłopoty wynikają, o montera do reperacji trzeba telefonować do p. Rydzewskiego który odsyła mnie depeszać do p. Malcza do Warszawy, a odnieść się do p. Januszewskiego to odpowiada że już nie pracuje u p. Malcza, więc wypada jechać do Warszawy, albo też codziennie chodzić i pukać od drzwi do drzwi aby z taski swojej zreperować rączyli. Przedtem narzekali Panowie że woda jest zagłęboko, więc żeby opuścić basem i to zrobilem.
Przecież ja także jestem narażonym na stratę lokatorów którzy mieszkając wymagają wody i to słuszenie, i resztę mieszkaj z tego powodu nie mogę wydzierać. Prócz tego cagle trzeba się tłomaczyć i coraz inaczej kłamać a lokatorów zabezpieczają się w wodę jak na jakiej pustyni. Więc Panowie zamiastchodzić z próżnemi teckami i zawracać głowy, lepiej byłoby nie sastać słowami honoru i nie wprowadzać w błąd. J. Borkowski

ZARZĄD Stowarzyszenia Spółdzielczego „Dźwignia Częstochowska” II Aleja № 37

Zawiadania

Iż przy sklepie jest pracownia kóder smateriałów własnych i powierzonych. Na składzie wielki wybór kóder. Tudzież wszelkiego rodzaju wata. Pracownia sukien i okryé ómekich, mundurków i fartuszków, bielizny damskiej, męskiej i dziecinnej od skromnej do najstrojniejszej. Konfekcja damská i dziecinna od skromnej do najwykwintniejszej. Duży wybór gorsetów i kapeluszy, Gotowe pończoschy i skarpetki własnej roboty i pierwszorzędnych firm krajowych. Wykonywa wszelkie roboty wchodzace w zakres rękodzielnictwa.

- Sklep** do wynajęcia zaraz Kra kowska 30 dom Szułacka 372
- Sklep** do wynajęcia Mikolajewska Nr. 12 m. 22. 000
- Pokój** do wynajęcia w wielkiej i bawelnianej sprzedaje tanio Michalowska, Mikolajewska Nr. 12 m. 22. —00—
- Reszki** KEFIR osyry z żelazem lub peyny, najlepszy, naturalny odżywczy środek do wyzdrowienia. A. Włoskió. Sklep pod Janá Górą. Dostać moż. w par. powyżstwowym w mieście Ziełmiejów II-ga Al. 32. Kefir na żądanie może być dostawiany do mieszkań.
- Uwaga:** Uprzejmie proszę Sz. odbiorców kefiru o łaskawe zwrócenie butelek.
- Wieluńska 28** 4 pokoje z kuchnią wodociąg wana od 1 lipca do wynajęcia. 14
- Chrześcijańska** pracownia ram i specjalna na odzież dziecinną oraz sklep listów Płao Jasnogórski 1. 0403
- 5 pokoi** z kuchnią zdane na mieszkanie prywatne bawelniabryki lub sukienki do wyznajęcia. Adres: W. Administracji Gońca. 0338
- Sprzedam** sklep spożywczy —dystrybucyjny w domu Kasz. Póz. Oszeł, II-ga Aleja Nr. 4, składowe w Teatrnej W. Pacud. 341—
- Oprawa** obrazów tanio w księgarni M. Lipskiej. 0318
- Nowa № 46** tapic odświeżone 2 pokoje z kuchnią do wynajęcia. 0348
- Sprzedam** domek w ogrodzie składający się z trzech pokoi i kuchni wiadomość ul. Nowa 44. 307
- Mieszkanie** 2 pokoje, kuchnia, ogród rzeka w Sabinowie 5 wiorst od Częstochowy. Wiadomość w handlu win Karwiński i Zawistowski II Aleja Nr. 22. 378
- PIĘKNE mieszkanie** wśród kwiatów w pobliżu wody się do wynajęcia na Kwadrat dolnej w ogrodzie u M. Syka. Pól 12 Częstochowa, składowe Herbko Kieleckiej 378
- ZARAZ DO wynajęcia** 3-2 pokoje frontowe, słoneczne, światło odające, balkon, przedpokój kuchnia dwa wejścia Wieluńska 3 wprost parku 381
- LOKAL** 4 pokoje, kuchnia, wana, wygodny suterena duża, lokal na pracownię lub skład do wynajęcia II-ga Aleja 23. 377
- KUPIE** pianino używane niedrogo sub. „piano”, w Administracji Gońca 0451
- 4 liny** z blokami do sprzedania Krakowska 15 Antoni Czech. 352
- Za bezcen** sprzedam TIGODNIK ILLUSTROWANY 10 o prawach z 12 lat po 3 ruble rocznik. Wiadomość w Administracji. 0433
- Wyższa Szkoła. Kroju** pod osobistym kierunkiem mistrzyni cechu warszawskiego i laureatki paryskiej akademii nagrodzonej złotym medalem w akademii krawców **H. GNIEWKOWSKIEJ**, oraz pierwszorządna pracownia ubiorów Dojazd № 5 I piętro front
- Mebie.** tanio pudełka podróżne wózki kresla składane lózka żelazne i meblowe lodownie pokojowe stoly szafy, komody, otomany, poleca Gliński Al. I 368

GAWROŃSKI I PIŁIŃSKI

w Częstochowie, ulica Krakowska № 62 Telefon № 347.

wyrabiania tarasów, szlifowanie, korundowe, elektro-rubinowe różnych fasonów, oraz pilniki ośki, konusy, sztabiki karborundowe. Taras pracują na sucho i mokro, nie służyją się i atakują zawsze ostro, od kłuszców niepsują się. Przyjmują się do wykładania szmerglem płaszczki do czyszczenia zboża.

Jest do sprzedania taras. 5 mórg ziemi w Noworadomsku za 3 tysiące dom s ogrodem i 3 morgi siemi w Koniepolu za 6 tysięcy dom z placem w Mykowie (dochód 10%) za 25 tys. got. rubli. Oferty Częstochowa, skrytka № 34. 344

Mieszkanie do sprzedania Krakowska 24. 384

Dom do sprzedania składający się z 12 mieszkań za 5000 rb. ul. Mikolajewska № 42 383

Sprzedam niedrogo dom w Częstochowie pod Janá Górą wprost parku z dużym ogrodem owocowym Oferty Gońca Częstochowskiego dla Wandy 380

LETNIE mieszkanie 2 pokoje, kuchnia, ogród rzeka w Sabinowie 5 wiorst od Częstochowy. Wiadomość w handlu win Karwiński i Zawistowski II Aleja Nr. 22. 378

PIĘKNE mieszkanie wśród kwiatów w pobliżu wody się do wynajęcia na Kwadrat dolnej w ogrodzie u M. Syka. Pól 12 Częstochowa, składowe Herbko Kieleckiej 378

ZARAZ DO wynajęcia 3-2 pokoje frontowe, słoneczne, światło odające, balkon, przedpokój kuchnia dwa wejścia Wieluńska 3 wprost parku 381

LOKAL 4 pokoje, kuchnia, wana, wygodny suterena duża, lokal na pracownię lub skład do wynajęcia II-ga Aleja 23. 377

KUPIE pianino używane niedrogo sub. „piano”, w Administracji Gońca 0451

Pasta do obuwia

Jedyna, która po dokonanej analizie chemicznej i eksperytlze wszechstronnej nagrodzoną została na Wyst. Częstochowskiej

„Aristos”

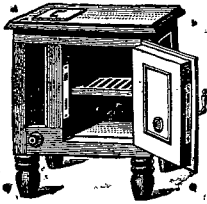
Medalem Złotym. Ta okoliczność daje gwarancję, że pasta „Aristos” jest najlepszym wyrobem krajowym i zdobyła prawo pierwszeństwa poparta zaświadczeniem Pracowni Chemicznej przy Muzeum Przemysłu i Handlu „ARISTOS” nie zawiera w sobie szkodliwych dla skóry substancji. „ARISTOS” nie brudzi jasnego ubrania, jak to czynią pasty wodne. „ARISTOS” zabezpiecza obuwie od przemoczenia, dając połysk bardzo trwały. Osobom, dla których pasta jest za drogą polecam **Szuwaki glicerynowe** własnego wynalazku, który jako **jedyny prawdziwy**, nagrodzony **medalem złotym**. Należy go odróżnić od rozpowszechnionego **falsyfikat**u, szkodliwie działającego na skórę (dowiedzione)

Do nabycia wszędzie.

Dla sklepów współdzielczych specjalne warunki.

Walery Żółnowski, prowizor farmacji
WARSZAWA, skrzynka poczt. 440. — Telef. 176 12.

LODOWNIE pokojowe, krajowe.

Lodownie amerykańskie **Mac Craya** ze ściankami izolowanymi wełną mineralną, dające dużą oszczędność na lodzie. Krążenie wewnątrz tych lodowni absolutnie **suchego** powietrza zabezpiecza potrawy od psucia się i pozwala na długie przechowywanie takowych.

Maszynki do lodów

POLECA: Krzysztof Brun & Syn w Warszawie, plac Teatralny.

Dr. Ludwik ZIELIŃSKI

Warszawa, Bracka 22. Tel. 53-62.

Wyłączna sprzedaż i fabrykacja ulepszonych ogrzewaczy do pieców **„Wulkan”** usuwają wilgoć

Oszczędność na opale 50%

Wyłączna sprzedaż materiału do krycia dachów i do izolacji

„Ruberoid”

Długoletnia **trwałość** bez **wazekkiej konserwacji** gwarantowana. Wyłączna sprzedaż i jeneralna reprezentacja **ORYGINALNYCH ŁĄCZNIKÓW KUTO-LANYCH** do rur marki F. B. i P. A. z kołnierzem, (randem) i bez kołnierza (bez randu)

Wyłączna sprzedaż oryginalnego materiału do lutowania **TINOL**. Prospekty i cenniki na żądanie bezpłatnie.

„REX” NAJLEPSZE

najtrwalsze i najprostszej konstrukcji, spalające najmniej ropy, maszynki patent, cicho palące się „REX” i z szumem palące się udoskonalone „PRIMUS” palniki i części składowe do tychże, oraz wyroby **Nikowe** poleca specjalna-fabryka **W. TACH**, Warszawa, Chłodna № 21 telef. 156-84a. Cenniki franco i gratis.

„LUX”

Aktiebolaget „LUX” Stockholm (Szwecja)

Najstarsza na świecie fabryka Kuchenek Gazowo Natowych „LUX”. Kapitał: 15 milionów franków. 40 złotych medali, Grand Prix, Dyplomów Honor.

Za niezrównaną doskonałość kuchenek „LUX” fabryka nasza oraz wszystkie magazyny na świecie sprzedające takowe przyjmują zupełną gwarancję.

„LUX”

III Dostać wszędzie!!!

H. SAKOWSKI

Magazyn i pracownia obuwia w Częstochowie II Al. 27.

Magazyn: zaopatrzony w gotowe obuwie i kalosze. Fasony najwziewsze od nawiąknitniejszych do najprostszycch.

Firma egzystuje od 1880 roku.

Dla panów jubilerów i zegarmistrzów

pilniczek i wyborowe

poleca: **W. Stajewski**, Aleja II № 33.

Plac do sprzedania przy ul. św. Kazimierza. Blizszych wiadomości udzieli p. Szuberski na Jasnej Górze —306— 40. Wiadomość na miejscu —340—

SKLEP ŻELAZNY WSPÓLDZIELCZY „RZEMIEŚLNIK”

w Częstochowie, ul. Mikołajewska Nr. 1. Telefon Nr. 92.

Poleca Wagi—Wyżymaczki—Maszynki do mięsa patentowane —Narzędzia dla rzemiosł, okucia, drut, gwoździe—śruby—nit—naczynia kuchenne—kłodki hurtowo i detalicznie i t. p. 398

7-0 kl. Gimnazjum Żeńskie ze wszystkimi prawami szkół Rząd.

M. SŁOWIKOWSKIEJ

w Częstochowie, Teatralna № 24.

przyjmuje zapisy kandydatek do wszystkich 7-miu klas I przygotowawczej (2 oddziałowej) codz. Egzaminy przedwakacyjne rozpoczną się d. 13/26 maja r. b.

Pierwszy w Częstochowie Chrześcijański HURTOWY SKŁAD

Towarów Galanteryjnych i Piśmiennych pod firmą

M. ZARUSKI i S-ka

Ulica Ogrodowa № 11.

Posiada na składzie w wielkim wyborze Koronki, Wstążki, Nici, Bieliznę wełnową papierową i gumową, Krawaty, Szelki Portmonetki, Pończochy, Skarpetki, Chuski, Szale, wełniane i jedwabne, oraz wszelkie materiały piśmienne.

7-mio Klasowe GIMNAZJUM żeńskie

ze wszystkimi prawami szkół rządowych

HRABINY KAPNIST

przyjmuje zapisy kandydatek do wszystkich 7-ju klas I przygotowawczej codziennie od god. 10 do 2 pop. Oprócz świąt. Egzaminy rozpoczną się 15—28 Maja r. b.

Od Administracji.

Uporzejmie prosimy Szanownych prenumeratorów, o łaskawe wpłacenie **zaległej prenumeraty i odnowienie** na kwartał bieżący. Jednocześnie przypominamy że dla d. godności Sz. prenumeratorów nie mogących w tygodniu niteć prenumeratę i zamiejscowych Administracja (II-ga Aleja № 38 sklep frontowy) otwarta w niedziele i święta od godziny 8—10 rano i od 2 do 5 po południu. **Prenumeratorów zamiejscowych**, uprasza się o nadsyłanie **prenumeraty kwartalnie** zawsze z góry. Prenumeratorem zamiejscowym którzy na wysłany im rachunek w bieżącym miesiącu nie dadzą odpowiedzi i prenumeraty nie nadesięą zmuszeni będzemy **wysyłkę „Gońca” wstrzymać**.

Zakład Stolarski

i Magazyn Mebli własnego wyrobu za gotówkę i na raty.

S. WITKOWSKI

OSTATNI GROSZ obok fabryki Częstochowianka.

Częstochowskie Biuro Komisowe

S. Bzowski i J. Dreszer (II Aleja 38 tel. 179.)

- 1) Poszukuje różnych sum na pewne hipoteki miejskie
- 2) Sprzedaje biura techniczne handlowe z wyrobioną klijentelą, składy apteczne domy, piarnice, młyny, lasy i majątki ziemskie
- 3) Do wynajęcia od 1 Lipca b. r. 6 pokoi z kuchnią i wygodami, i 7 pokoi z urządzeniem na biuro lub bank i t. p. 2. Aleja Nr. 24. piętro.

MIKROBY a nasze Zdrowie

Bakterjologia nowoczesna stwierdziła tą przerażającą okoliczność, że w jamie ustnej człowieka zdrowego przebywa rzliczone mnóstwo bakterji, między którymi nie brak wielu chorobotwórczych jak: bakterje ropne, paciorkowe i gronkowce bakterje influenzy, zapalenia płuc dyfterytu, anginy, drętwicy karku, cholery i w inn. Jeżeli odporność stroju ludzkiego wskutek jakiegokolwiek przyczyn (np. zaziębienie) ulegnie zmniejszeniu, to powyższe bakterje niezwłocznie spowodują wad mogą wybuch ciężkiej choroby.

Te okoliczności zupełnie naukowo uzasadniają usilne dążenie do pielęgnowania jamy ustnej, które polegają winno na zapobieganiu próchnicy zębów, oraz mechanicznemu oczyszczaniu i chemicznemu jamy ustnej odkażaniu.

Powyzsze postulaty niezbieznie uzasadnione przez naukę, zostały uznane przez cały świat kulturalny. Wszyscy dziś używamy mniej więcej skutecznych środków kosmetyczno higienicznych, którymi staramy się jamę ustną odkażać. Przy tem tak rozumiałem dążeniu do zdrowia winniśmy poważnie zastanowić się nad wyborem mającego je chronić środka, a nie wierzyć ślepo reklamie i etykiecie. Jedyną gwarancją skuteczności może być tylko kontrola naukowa i dlatego z całej masy reklamowych środków polecić możemy jedynie preparaty profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, doktora medycyny Napoleona Cyrulskiego, znane pod nazwą „Tienol” (eliksir, krem, i prozek) zwracamy przytem uwagę, że krem „Tienol” jest jedynym tego rodzaju środkiem, niezawierającym mydła, którego pozostałe w zębach cząsteczki, rozkładają się na kwasy tłuszczowe i niszczą emalję zębów i powodują ich próchnicę.

Dr. W. G.

Sklep spożywczy, Jasna 15, wydaje Sobiady gospodarskie, zdrowe, tanie, mleko słodkie i kwaśne na porcje.

DLA WSZYSTKICH

Bezpłatne Szczepienie Ospy w Przytłuku potoczalcym

Codziennie od 9-11 i od 3-6. 198